

Список використаних джерел:

1. Бондарь Т.В. Пріоритетний напрям та розвиток картоплярства в Україні. Картоплярство. 2014. № 14. С.10-17.
2. Іванков К. Б. Система основного обробітку ґрунту та її вплив на врожайність сільськогосподарських культур у сівозміні. Вісник ХНАУ. 2010. № 2. С. 120-125.
3. Клименко Т.В., Радько В.Г., Трембіцька О.І., Журавель С.В. Вирощування картоплі в короткоротаційних сівозмінах: монографія. Житомир: ЖНАЕУ. 2018. 138с.
4. Шувар І. А. Обробіток ґрунту в адаптивно-ландшафтних системах землеробства: Навч. посібник; За ред. І. А. Шувара /Шувар І. А., Гудзь В. П., Печенюк В. І., Камінський В. Ф., Юркевич Є.О., Бойко І. Є. Львів: НВФ „Українські технології”. 2011. 384 с.

МАЛИШЕВСЬКИЙ Роман, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

ГРИГОРЄВ Василь Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЇ ФУНГЦИДІВ ПРОТИ ФІТОФТОРОЗУ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Вступ. В Україні картоплю вирощують переважно у фермерських і особистих селянських господарствах, де врожайність в середньому становить 13 т/га. Одним із важливих резервів збільшення продуктивності картоплярства є розробка планомірних заходів захисту культури проти хвороботворних організмів, шкідливість яких може сягати 30– 50 % [1, 2].

Найбільш відчутні втрати врожаю в період вегетації картоплі пов'язані з ураженням рослин збудником фітофторозу (*Phytophthora infestans* (Mont.) De Bary) [1]. Особливо небезпечний розвиток фітофторозу картоплі в умовах достатнього зволоження в південній частині Лісостепу західного.

Мета досліджень – оптимізувати систему захисту картоплі проти збуднику *Phytophthora infestans* (Mont) de Bary в умовах в умовах південної частини Лісостепу західного

Методи та методика досліджень. проводилися в умовах НДЦ «Поділля» ЗВО «ПДУ». Ефективність досліджуваних фунгіцидів вивчали на різних за стійкістю проти фітофторозу сортах: Дубравка (відносностійкий), Оберіг (середньостійкий), Мелодія (сприйнятливий).

У період вегетації картоплі проводили обприскування фунгіцидами: Антракол, Ридоміл Голд, Курзат, згідно рекомендованих виробником норм їх застосування. Першу фунгіцидну обробку рослин проводили за появи симптомів хвороб, другу – на 14 добу після першої. Ділянки на полі розташовували методом рендомізованих ділянок у трьохкратній повторності.

Обліки розвитку фітофторозу та визначення ефективності дії фунгіцидів проводили за загальноприйнятими методиками [3].

Результати досліджень:

При проведенні обліків у фазі сходів не було виявлено масового ураження фітофторозом рослин картоплі, незалежно від стійкості сорту.

Під час бутонізації у контрольному варіанті розвиток фітофторозу зростав, особливо у сприйнятливого до захворювання сорту Мелодія і становив 45,6 %. Найбільш інтенсивно фітофтороз на картоплі проявлявся у фазу цвітіння і досягав максимального розвитку. У контролі, де не використовували жодного з фунгіцидів, розвиток хвороби був найбільшим і знаходився в межах 22,2% у відносностійкого сорту Дубравка 41,5 % у середньо стійкого Оберіг та 75,2% у сприйнятливого сорту Мелодія.

Всі фунгіциди були досить ефективними щодо зниження розвитку хвороби на різних за стійкістю сортах картоплі. Ефективність дії фунгіцидів при двох

разовому внесенні була в межах 67,4-79,2 %, істотної різниці за цим показником в залежності від сортів не спостерігалось.

Серед фунгіцидів більш ефективними виявились Антракол – 76,1-79,2%, дещо поступався Ридоміл Голд – 72,8–76,4 %, найнижчу ефективність показав Курзат –67,4–73,6 % особливо в умовах 2022 р. за більшої кількості опадів.

Нашими дослідженнями доведено, що використання препаратів дає можливість суттєво підвищити урожайність, особливо нестійких до патогенів сортів картоплі. У контролі найменша продуктивність відмічена у сорту Мелодія (16,5 т/га), який є сприйнятливим до фітофторозу. Середньостійкий сорт Оберіг характеризувався дещо вищою урожайністю (18,5 т/га), порівняно з сортом Мелодія (табл. 1.). У природних умовах він значно менше уражується фітофторозом, відповідно і вплив препаратів різного походження на продуктивність цього сорту буде не таким помітним. Найменш суттєві зміни урожайності при використанні фунгіцидів були відмічені на сорті картоплі Дубравка, стійкому до збудників плямистостей листя картоплі.

Таблиця 1

Вплив фунгіцидів на урожайність сортів картоплі (2022, 2023 рр.)

Варіанти дослідів	Урожайність, т/га			
	Дубравка	Оберіг	Мелодія	середнє
Контроль (без обробки)	19,2	18,0	16,2	17,8
Антракол	20,8	21,7	21,6	21,4
Ридоміл Голд	20,6	21,4	20,0	20,7
Курзат	20,4	20,9	19,5	20,3
НІР _{05А} НІР _{05В} НІР _{05АВ}				А – 0,18 В – 0,15 АВ – 0,26

Висновки:

1. Найбільший розвиток фітофторозу спостерігався на контрольному варіанті (без внесення фунгіцидів) у фазі цвітіння і становив 22,2% у

відносностійкого сорту Дубравка, 41,5 % у середньостійкого Оберіг та 75,2% у сприйнятливого сорту Мелодія.

2. Серед фунгіцидів більш ефективними виявились Антракол – 76,1-79,2%, дещо поступався Ридоміл Голд – 72,8–76,4 %, найнижчу ефективність показав Курзат – 67,4–73,6 %

3. Сорт Дубравка зазнає найменшого негативного впливу патогенів, тому і ефективність фунгіцидів на зміну врожайності була найменшою (у контролі – 19,2 т/га, а за фунгіцидних обприскувань 20,4-20,8 т/га). У сприйнятливого сорту Мелодія збережений урожай 3,3 за використання фунгіцидів був в межах 3,3-5,4 т,га.

Список використаних джерел:

1. Федорчук С. В. Оптимізація захисту картоплі від збудників *Phytophthora infestans* (Mont) de Bary та *Alternaria solani* (Ell. et Mart.) в умовах Полісся України». автореф. канд. с.г. наук 06.01.11 «Фітопатологія». Київ, 2018. 21 с.

2. Положенець В. М. Захист картоплі від фітофторозу. Карантин і захист рослин. 2011. № 5. С. 17–19.

3. Трибель С. О. Методика випробування і застосування пестицидів / С.О. Трибель – К.: Світ, 2001. – 448 с.

4. Омелюта В. П., Григорович І. В., Чабан В. С. та ін. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур / За ред. Омелюти В.П. Київ: Урожай, 1986. 296 с.

МАРКОВ Владислав, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

Науковий керівник: **ШУВАР Іван Антонович**, д. с.-г. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

Західноукраїнський національний університет

м.Тернопіль